

ŁUKASZ ROSIAK

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

PROPAGOWANIE LUB POCHWALANIE ZACHOWAŃ O CHARAKTERZE PEDOFILSKIM

1. WSTĘP

Zakaz publicznego propagowania zachowań o charakterze pedofilskim stypizowano w ramach dyspozycji art. 200b k.k.¹ W treści tego przepisu wskazano, że kto publicznie propaguje lub pochwała zachowania o charakterze pedofilskim, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat dwóch².

Wzmiankowany art. 200b k.k. wprowadzono do polskiego porządku prawnego ustawą z 5 listopada 2009 r. (który to akt normatywny wszedł w życie, począwszy od 8 czerwca 2010 r.; treść samego przepisu nie uległa zmianie od momentu jego wprowadzenia) w związku z przybierającym

¹ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1600); dalej: k.k.

² W doktrynie prawnokarnej wskazuje się, że uwidoczniona w ramach art. 200b k.k. konstrukcja stanowi penalizację na przedpolu czynu. O powyższym traktuje M. BERENT, M. FILAR, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. FILAR, Warszawa 2016, «Lex».

na sile zjawiskiem propagowania lub pochwalania kontaktów seksualnych z dziećmi³, nazywanego niekiedy tzw. pozytywną pedofilią⁴.

W piśmiennictwie podnosi się, że analizowany art. 200b k.k. pozostaje najdalej idącym – jeśli chodzi o zakres kryminalizacji – przepisem mającym chronić dzieci przed nadużyciami seksualnymi⁵.

Warto również na wstępie wskazać, że propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim pozostaje relatywnie rzadko spotykanym przestępstwem; jak wynika bowiem z dostępnych statystyk Komendy Głównej Policji liczba wszczętych postępowań nie przekroczyła dwunastu (w „rekordowym” roku 2012), liczba zaś przestępstw stwierdzonych – siedmiu (również w tym samym roku)⁶.

2. DOBRO CHRONIONE

Należy zasygnalizować, że przedmiot ochrony (zamachu) stypizowanego w ramach dyspozycji art. 200b k.k. występku stanowi obyczajność⁷ w sferze nieuznawania za dopuszczalne zachowań seksualnych wobec

³ V. KONARSKA-WRZOSEK, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. KONARSKA-WRZOSEK, Warszawa 2018, s. 973.

⁴ R. ZAWŁOCKI, *Nowela listopadowa kodeksu karnego*, «MOP» 12/2010, «Legalis»; M. BIELSKI, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, II 1: Komentarz do art. 117-211a*, red. W. WRÓBEL, A. ZOLL, Warszawa 2017, s. 774. Ponadto N. KŁĄCZYŃSKA, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. GIEZEK, Warszawa 2014, «Lex»; A. MAREK, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, «Lex».

⁵ L. GARDOCKI, *Prawo karne*, Warszawa 2017, s. 277.

⁶ *Statystyki dotyczące propagowania pedofili (art. 200b k.k.)*; <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwko-6/64006,Propagowanie-pedofilii-art-200b.html> (dostęp: 18 kwietnia 2019 r.).

⁷ S. HYPŚ, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. GRZEŚKOWIAK, K. WIAK, Warszawa 2019, s. 1035. Podobne stanowisko prezentuje także V. KONARSKA-WRZOSEK, *op. cit.*, s. 973. O tym, że przedmiotem ochrony art. 200b k.k. pozostaje przede wszystkim obyczajność, traktuje M. MOZGAWA, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. MOZGAWA, Warszawa 2019, s. 625.

dzieci⁸ oraz wolność seksualna⁹ (niemniej, wskazuje się, że indywidualny przedmiot ochrony pozostaje dość enigmatyczny¹⁰).

Ponadto podnosi się także, że przepis ten ma za zadanie przeciwdziałać powstawaniu społecznej akceptacji dla kontaktów seksualnych osoby dorosłej z dzieckiem¹¹. W tego zaś typu konfiguracji art. 200b k.k. stanowi występki przeciwko obyczajności – obejmującej brak akceptacji dla jakiegokolwiek formy uprawiania kontaktów seksualnych z dziećmi i ich pochwalania. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że niniejszy występki ukierunkowany jest na ochronę społeczeństwa przed rozprzestrzenianiem się tzw. pozytywnego obrazu zjawiska pedofilii¹².

3. STRONA PRZEDMIOTOWA

Czynność sprawcza przestępstwa w ramach dyspozycji art. 200b k.k. sprowadza się do publicznego propagowania lub pochwalania zachowań o charakterze pedofilskim.

Warto zaznaczyć, że pedofilia jest rodzajem parafilii seksualnej, zaliczanej do kategorii zaburzeń preferencji seksualnej; oznacza ona trwałą, pojawiającą się przynajmniej przez okres pół roku, skłonność u osób seksualnie dojrzałych (dorosłych) do fantazji i zachowań seksualnych polegających na pobudzeniu albo zaspokojeniu popędu płciowego z osobami, które nie wkroczyły jeszcze w okres dojrzewania płciowego – tego typu prezentowana w doktrynie¹³ definicja skonstruowana została

⁸ J. PIÓRKOWSKA-FLIEGER, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. T. BOJARSKI, Warszawa 2016, s. 582.

⁹ J. WARYLEWSKI, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R. STEFAŃSKI, Warszawa 2019, s. 1323. W zakresie definiowania przedmiotu ochrony art. 200b k.k. poza wolnością seksualną – na równi – wskazywany jest prawidłowy rozwój psychiczny dziecka – N. KŁĄCZYŃSKA, *op. cit.*

¹⁰ J. WARYLEWSKI, *op. cit.*, s. 1323.

¹¹ M. BUDYN-KULIK, M. KULIK, *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, I: Komentarz do artykułów 117-221*, red. M. KRÓLIKOWSKI, R. ZAWŁOCKI, Warszawa 2019, s. 752.

¹² M. BIELSKI, *op. cit.*, s. 775.

¹³ J. WARYLEWSKI, *op. cit.*, s. 1323.

na bazie odwołania do Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10¹⁴ (oznaczenie F65.4; literą F oznaczono zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania) oraz Klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego DSM-IV (oznaczenie 302.2)¹⁵.

W powyższym zakresie trzeba podnieść, że tzw. czyny seksualne popełniane w relacji do osób małoletnich obejmują zarówno zachowania określane przez seksuologię mianem dewiacji lub zaburzeń (w tym zakresie mieści się pedofilia), jak i szersze spektrum zachowań, polegających na dopuszczaniu się różnego rodzaju form aktywności seksualnej wobec dziecka, czyli wykorzystywanie seksualne dziecka. Warto zaznaczyć, że zachowania wchodzące w skład powyższego mogą odpowiadać także medycznemu opisowi pedofilii, ale mieszczą się tu również i takie, u sprawców których nie zdiagnozowano pedofilii¹⁶.

Należy zauważyć, że przestępstwo wskazane w ramach dyspozycji art. 200b k.k. posiada dwie alternatywne czynności wykonawcze, które mogą – choć nie muszą – zostać zrealizowane kumulatywnie¹⁷.

W literaturze przedmiotu podnosi się, że propagowanie to upowszechnianie pewnej idei, zjednywanie innych dla naszego stanowiska, szerzenie oraz upowszechnianie, a także przekonywanie¹⁸; prezentowanie danego zachowania z zawartą sugestią skierowaną do adresatów ukierunkowaną na jego podjęcie¹⁹.

Zachowania o charakterze pedofilskim (bo takiego sformułowania użył ustawodawca w treści art. 200b k.k.) to wszelkie zachowania o charakterze seksualnym, obejmujące obcowanie płciowe i tzw. inne czynności seksualne, podejmowane względem osób seksualnie niedojrzałych,

¹⁴ *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*; <https://icd.who.int/browse10/2016/en> (dostęp: 17 kwietnia 2019 r.).

¹⁵ M. BOCHEŃSKI, *Ile pedofilii w „pedofilach”?: wybrane problemy wykorzystywania seksualnego małoletnich w Polsce: perspektywa kryminologiczna*, «Dziecko Krzywdzone: Teoria, Badania, Praktyka» 3/2015, s. 101.

¹⁶ M. MOZGAWA, M. BUDYN-KULIK, *Prawnokarne aspekty pedofilii. Analiza dogmatyczna i wyniki badań empirycznych*, «CPKiNP» 2/2006, s. 73.

¹⁷ V. KONARSKA-WRZOSEK, *op. cit.*, s. 973.

¹⁸ J. WARYLEWSKI, *op. cit.*, s. 1324.

¹⁹ M. BERENT, M. FILAR, *op. cit.*

za które w Polsce aktualnie uznaje się osoby, które nie ukończyły jeszcze 15. roku życia²⁰. Warto podnieść, że tzw. inna czynność seksualna to niemieszczące się w pojęciu obcowania płciowego takie zachowanie, które związane jest z szeroko rozumianym życiem płciowym człowieka, polegające na kontakcie cielesnym sprawcy z pokrzywdzonym lub przynajmniej na cielesnym i mającym charakter seksualny zaangażowaniu ofiary²¹.

Dodatkowo w piśmiennictwie wskazuje się także, że do swoistego rodzaju propagowania zachowań o charakterze pedofilskim dochodzi również w sytuacji popularyzowania treści – dotyczących samej pedofilii – a ukazujących ją poprzez promowanie rzekomych pozytywnych aspektów tego rodzaju zjawiska. Egzemplifikację powyższego stanowiłoby chociażby tworzenie publikacji (czy to książkowych, czy umieszczanych na portalach internetowych), których zasadniczym celem byłoby konstruowanie pozytywnego obrazu zachowań o charakterze pedofilskim (zarówno w ujęciu marginalizowania negatywnych skutków tego zjawiska, jak i uświadczania przedstawienia aspektów pozytywnych)²².

Należy podnieść, że propagowanie oznacza zachowanie polegające na publicznym prezentowaniu, w zamiarze przekonania²³. Sąd zauważył, że „propagowanie” może, ale wcale nie musi być połączone z „pochwalaniem”. Można bowiem publicznie coś pochwalać bez zamiaru propagowania, jak i propagować, nie pochwalając tego, co się propaguje²⁴. W doktrynie podnosi się, że propagowanie jest zawsze pochwalaniem (co wynika z istoty samego zachowania), natomiast pochwalanie nie jest jeszcze propagowaniem; tym samym czynności wykonawcze wyartykułowane w analizowanym przepisie nie zawsze zostaną zrealizowane łącznie. Propagowanie (już z samej swojej istoty) musi łączyć się

²⁰ V. KONARSKA-WRZOSEK, *op. cit.*, s. 973.

²¹ Postanowienie SN z 8 września 2016 r., III KK 292/16, «Legalis» nr 1522325, «Lex» nr 2135814.

²² M. BIELSKI, *op. cit.*, s. 777.

²³ Uchwała SN z 28 marca 2002 r., I KZP 5/02, «OSNKW» 5-6/2002, poz. 32.

²⁴ *Ibidem*.

z pochwalaniem, brak jest propagowania bez pochwalania (możliwe jest jednak istnienie pochwalania bez propagowania)²⁵.

Warto wskazać, że pochwalanie to takie przedstawianie zachowań o charakterze pedofilskim, które ma na celu ich gloryfikację, uznawanie za słuszne i godne naśladowania lub usprawiedliwione²⁶. W powyższym zakresie trzeba podnieść, że nie można uznać za pochwalanie samego opisywania zjawiska lub zachowania bez wyrażania jakichkolwiek własnych ocen w tym zakresie – wskazuje się bowiem, że w przeciwnym razie każdą wypowiedź w aspekcie pedofilii (także tę poczynioną w celach naukowych) należałoby postrzegać za mogącą wyczerpywać znamiona przestępstwa²⁷.

Trzeba podnieść, że zarówno propagowanie, jak i pochwalanie muszą posiadać charakter publiczny. W doktrynie wskazuje się, że przez publiczne zachowanie sprawcy należy rozumieć dokonanie czynności sprawczej czy to w miejscu publicznym, czy w sposób umożliwiający zapoznanie się z głoszonymi poglądami większej grupie osób²⁸. W literaturze przedmiotu podnosi się także, że „publiczność” winna być rzeczywista, a nie jedynie hipotetyczna. Tym samym wskazuje się, że nie będzie mieć charakteru tego rodzaju propagowanie zachowań pedofilnych w czasie na przykład prywatnego spotkania towarzyskiego²⁹. W doktrynie podkreśla się, że zachowanie sprawcy ma być publiczne, a nie jakieś konkretne miejsce ma posiadać walor publiczności; tym samym „publicznie” nie oznacza „w miejscu publicznym”³⁰.

Powyższe znamię pozostaje zrealizowane w konfiguracji, w której sprawca słownie lub graficznie upowszechniał zachowania pedofilskie lub wyrażał aprobatę dla tego typu zachowań³¹ (za pośrednictwem

²⁵ M. BUDYN-KULIK, M. KULIK, *op. cit.*, s. 752.

²⁶ S. HYPŚ, *op. cit.*, s. 1036.

²⁷ R. KRAJEWSKI, *Przestępstwo publicznego propagowania lub pochwalania zachowań o charakterze pedofilskim*, «PS» 6/2011, «Lex».

²⁸ S. HYPŚ, *op. cit.*, s. 1036.

²⁹ J. WARYLEWSKI, *op. cit.*, s. 1325.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ J. PIÓRKOWSKA-FLIEGER, *op. cit.*

np. telewizji, radia, publikacji prasowych czy umieszczania opinii w Internecie).

Na marginesie powyższych rozważań warto zasygnalizować, że w judykaturze wskazano, iż Internet stanowi przestrzeń, którą można uznać za miejsce publiczne³² (czyli przestrzeń pozostającą dostępną dla ogółu bez żadnych specjalnych ograniczeń). Wprawdzie Internet w swojej istocie pozostaje *de facto* przestrzenią wirtualną, to mimo wszystko ma on charakter miejsca publicznego w sytuacji, w której to dostęp do zamieszczonych tam treści nie pozostaje zabezpieczony żadnym hasłem.

Wskazuje się ponadto, że przestępstwo opisane w ramach dyspozycji art. 200b k.k. posiada charakter formalny i jest już dokonane z chwilą ukończenia czynu, gdyż karalne jest samo propagowanie lub pochwalanie pedofilii, bez względu na to, czy wywołała ona jakikolwiek skutek³³.

4. PODMIOT

W literaturze przedmiotu jednolicie wskazuje się, że podmiotem niniejszego występku może być każdy człowiek, który spełnia ogólne warunki ponoszenia odpowiedzialności karnej; jest to zatem przestępstwo powszechne³⁴, bowiem krąg podmiotów odpowiedzialnych za tego rodzaju czyn nie został przez ustawodawcę w jakikolwiek sposób ograniczony³⁵. Zgodnie natomiast z dyspozycją art. 10 § 1 k.k. za czyn zabroniony odpowiada – co do zasady, jeśli chodzi o aspekt wieku – ten, kto popełnia go po ukończeniu 17. roku życia.

³² Postanowienie SN z 17 kwietnia 2018 r., IV KK 296/17, «OSP» 2/2019, poz. 15.

³³ R. KRAJEWSKI, *op. cit.*

³⁴ S. HYPŚ, *op. cit.*; J. WARYLEWSKI, *op. cit.*, s. 1324; V. KONARSKA-WRZOSEK, *op. cit.*, s. 974; J. PIÓRKOWSKA-FLIEGER, *op. cit.*; N. KŁĄCZYŃSKA, *op. cit.*

³⁵ M. BIELSKI, *op. cit.*, s. 776.

5. STRONA PODMIOTOWA

Zasadniczo w doktrynie podnosi się, że niniejsze przestępstwo stanowi zachowanie umyślne i może być popełnione zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i w zamiarze ewentualnym³⁶.

Niemniej akcentowany jest również pogląd, że występki ten z uwagi na intencjonalność – czy to propagowania, czy pochwalania (zachowań o charakterze pedofilskim) – przesądza o możliwości popełnienia go jedynie w zamiarze bezpośrednim³⁷.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że jeżeli sprawca działał w przeświadczeniu, że propagowane przez niego zachowania byłyby słuszne – to wówczas (przynajmniej teoretycznie) można byłoby zastanowić się nad zakwalifikowaniem jego zachowania jako popełnionego w realiach błędu co do prawa³⁸.

W myśl bowiem dyspozycji art. 30 k.k. – nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego bezprawności (w przypadku nieusprawiedliwionego błędu sprawcy – sąd mógłby zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary). Nieświadomość bezprawności czynu mogłaby wystąpić, gdyby – z jakichś powodów – sprawca sądził, że propagowanie zachowań o charakterze pedofilskim jest zasadne (np. z uwagi na tzw. pozytywną pedofilię)³⁹. Wskazuje się bowiem, że z błędem co do prawa mamy do czynienia wówczas, gdy sprawca, mając świadomość realizacji określonego czynu, ma jednak mylny obraz prawnego wartościowania swojego zachowania (co określa się mianem tzw. błędu pierwotnego)⁴⁰.

³⁶ S. HYPŚ, *op. cit.*, s. 1036.

³⁷ J. WARYLEWSKI, *op. cit.*; R. KRAJEWSKI, *op. cit.*; V. KONARSKA-WRZOSEK, *op. cit.*; J. PIÓRKOWSKA-FLIEGER, *op. cit.*; A. MAREK, *op. cit.*

³⁸ N. KŁĄCZYŃSKA, *op. cit.*

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Wyrok SA w Warszawie z 6 marca 2017 r., II AKa 10/17, «Lex» nr 2249953.

6. ZAKOŃCZENIE

Wydaje się, że może w pewnym zakresie zaistnieć zbieg kumulatywny⁴¹ pomiędzy występkiem stypizowanym w ramach art. 200b k.k. a dyspozycją przepisu art. 255 § 1 k.k. lub treścią art. 255 § 3 k.k.⁴²

Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 255 § 1 k.k. kto publicznie nawołuje do popełnienia występkę lub przestępstwa skarbowego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat dwóch. Natomiast w myśl dyspozycji art. 255 § 3 k.k. kto publicznie pochwała popełnienie przestępstwa, podlega grzywnie do 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

W powyższym zakresie w doktrynie wskazuje się, że tworzenie odrębnego rodzajowo przestępstwa będącego *lex specialis* względem wzmiankowanej uprzednio dyspozycji art. 255 k.k. pozostaje dyskusyjne (zwłaszcza przy treści art. 255 § 1 k.k., gdzie wskazano na tożsamość – co w ramach art. 200b k.k. – sankcję)⁴³. W literaturze przedmiotu podnosi się jednak również, że nie sposób zaaprobować stwierdzenia, że wobec możliwości zbiegu przepisów art. 200b i art. 255 k.k. dogmatycznie niepotrzebne pozostawało wprowadzenie art. 200b k.k. z uwagi na wcześniejsze istnienie regulacji wyrażonych w art. 255 k.k., bowiem publiczne pochwalanie czy propagowanie pedofilii nie zawsze może wypełniać znamiona wskazane w art. 255 k.k., ponieważ nie zawsze czyn pedofilski będzie jednocześnie przestępstwem⁴⁴.

W doktrynie wyrażane są różne ujęcia co do zasadności wprowadzenia art. 200b do kodeksu karnego. Prezentowane jest zarówno stanowisko biorące pod uwagę szczególne znaczenie, jakie ustawodawca

⁴¹ S. HYPŚ, *op. cit.*, s. 1035. O zbiegu wspomina również J. PIÓRKOWSKA-FLIEGER, *op. cit.*

⁴² Niekiedy wskazuje się jednak, że nie zachodzi zbieg przepisów między dyspozycją art. 255 § 1 k.k. a art. 200b k.k. w zakresie propagowania zachowań pedofilskich z uwagi na fakt, iż różne są zakresy pojęciowe „propagowania” i „nawoływania” – tak N. KŁĄCZYŃSKA, *op. cit.*

⁴³ M. BERENT, M. FILAR, *op. cit.*

⁴⁴ M. BUDYN-KULIK, M. KULIK, *op. cit.*, s. 752.

przykłada do ochrony małoletnich przed nadużyciami seksualnymi⁴⁵, jak i wygłaszane są twierdzenia tego rodzaju, że nie wydaje się słuszne statuowanie odrębnych przepisów dla penalizacji każdego zachowania stanowiącego przestępstwo, skoro istnieje już ogólny przepis dotyczący propagowania przestępstw jako takich⁴⁶.

Niemniej wskazuje się między innymi, że wprowadzenie tego przepisu uznać należy za słuszne, bowiem sama „pedofilia” – godząca w tak elementarne wartości oraz dobra (jak prawidłowy i niezakłócony rozwój psychiczny oraz fizyczny dziecka) uzasadnia jej zdecydowane zwalczanie⁴⁷. Generalnie należy podnieść – pomimo dostrzeżenia pewnej możliwości modyfikacji treści art. 200b k.k. – na zasadność umiejscowienia tego przepisu w realiach obecnie obowiązującego kodeksu karnego.

W literaturze przedmiotu podaje się w wątpliwość, czy w ogóle zachowania pedofilskie można propagować – przyjmuje się bowiem, że osoby niebędące pedofilami nie mogą nimi zostać wskutek namowy. Tym samym kryminalnopolityczna zasadność wprowadzenia tego przepisu bywa kwestionowana z uwagi na naruszanie kanonu wstrzemięźliwości legislacyjnej oraz minimalizmu⁴⁸.

Warto również wskazać na potencjalny związek dyspozycji art. 200b k.k. z postanowieniami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSISW⁴⁹.

W myśl bowiem pkt 33 preambuły do wskazanego aktu prawnego zaznaczono, że: „Państwa członkowskie powinny podejmować działania, by zapobiegać czynom związanym z propagowaniem niegodziwego

⁴⁵ M. SZCZEPANIEC, *Komputer jako narzędzie przestępstwa*, «Zeszyty Prawnicze» 12.2/2012, s. 173.

⁴⁶ M. BUDYN-KULIK, M. KULIK, *op. cit.*, s. 757.

⁴⁷ P. SIEMKOWICZ, *Przestępstwa o charakterze pedofilskim i przeciwko wolności seksualnej popełniane przez Internet, w ujęciu polskiego kodeksu karnego*, «CPKiNP» 1/2011, s. 78.

⁴⁸ M. BERENT, M. FILAR, *op. cit.*

⁴⁹ Dz. Urz. UE L 335 z 2011 r.

traktowania dzieci w celach seksualnych oraz dziecięcej turystyki seksualnej lub by zakazać takich czynów. Można by rozważyć różne środki zapobiegawcze, takie jak: opracowanie i wprowadzenie w życie kodeksu postępowania czy mechanizmów samoregulacji w branży turystycznej, stworzenie kodeksu etyki i znaków jakości dla organizacji zajmujących się turystyką zwalczających dziecięcą turystykę seksualną lub wprowadzenie szczególnej polityki w zakresie zwalczania procederu dziecięcej turystyki seksualnej”.

Zgodnie natomiast z treścią art. 21 wskazanej uprzednio dyrektywy – państwa członkowskie winny podejmować odpowiednie środki ukierunkowane na zapobieganie lub zakazanie rozpowszechniania materiałów reklamujących możliwość popełnienia przestępstwa (wskazanego w ramach art. 3-6 dyrektywy) oraz organizowania dla innych osób (czy to w celach komercyjnych, czy niekomercyjnych) podróży służących popełnieniu jakiegokolwiek przestępstwa (z art. 3-5 dyrektywy). Warto podnieść, że czyny zabronione wymienione we wzmiankowanych przepisach dotyczą kolejno: przestępstw związanych z niegodziwym traktowaniem nastawionym na cele seksualne (art. 3 dyrektywy); przestępstw związanych z wykorzystywaniem seksualnym (art. 4 dyrektywy); przestępstw związanych z pornografią dziecięcą (art. 5 dyrektywy); nagabywania dzieci do celów seksualnych (art. 6 dyrektywy).

W piśmiennictwie pojawia się jednak pogląd, że podnoszenie, iż art. 200b k.k. pozostaje skorelowany ze wskazanymi uprzednio przepisami, stanowiłoby pewnego rodzaju nadinterpretację z uwagi na fakt, że przepisy te dotyczą reklamowania „usług” w obszarze dziecięcej prostytucji⁵⁰. Warto jednocześnie podkreślić, że do rodzimego porządku prawnego powyższa dyrektywa została implementowana przez dwie ustawy (ustawę z 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz kodeks postępowania cywilnego⁵¹ oraz ustawę z 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy kodeks karny oraz niektórych innych ustaw⁵²), przy czym żadna z nich nie odnosiła się bezpośrednio do art. 200b k.k.

⁵⁰ M. BUDYN-KULIK, M. KULIK, *op. cit.*, s. 753.

⁵¹ Dz. U. poz. 849.

⁵² Dz. U. poz. 538.

W doktrynie wskazuje się, że w obecnym stanie prawnym istotne byłoby dokonanie pewnego rodzaju modyfikacji dyspozycji art. 200b k.k., ponieważ przepis ten został sformułowany w sposób budzący wątpliwości interpretacyjne i nie w pełni chroni dobro, które powinien⁵³. Należy podnieść, że zasadny pozostaje sygnalizowany w doktrynie postulat zastąpienia znamienia „czynności pedofilskich” odwołaniem do innych przepisów rozdziału XXV kodeksu karnego, dotyczących przestępstw seksualnych na szkodę małoletnich poniżej 15. roku życia⁵⁴.

W tym bowiem zakresie ustawodawca poprzez dyspozycje art. 200b k.k. wprowadził do prawa karnego nieznaną uprzednio znamię „czynności pedofilskich” przy jednoczesnym pominięciu usytuowania definicji legalnej tego znamienia – brak czego należy uwypuklić, biorąc pod uwagę istotną, gwarancyjną funkcję prawa karnego⁵⁵. Definicja legalna czynności pedofilskich winna zostać umieszczona w ramach art. 115 k.k. jako § 25 (tak by nie modyfikować kolejności zaprezentowanych wyrażeń ustawowych).

PROPAGOWANIE LUB POCHWALANIE ZACHOWAŃ O CHARAKTERZE PEDOFILSKIM

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy przestępstwa publicznego propagowania lub pochwalania zachowań o charakterze pedofilskim. W ramach tekstu analizowane są kolejne elementy struktury tego występkę, tj. przedmiot, strona przedmiotowa, podmiot oraz strona podmiotowa. Sama idea

⁵³ A. LANGOWSKA, *Art. 191a, art. 200a, art. 200b Kodeksu karnego – analiza krytyczna i propozycje zmian*, «Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM» 4/2014, s. 161.

⁵⁴ L. GARDOCKI, *Ostatnie nowelizacje kodeksu karnego w świetle zasady określoności przestępstwa*, [w:] *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, red. P. KARDAS, T. SROKA, W. WRÓBEL, Warszawa 2012, «Lex». Podobnie M. RATAJCZAK, *Czynności pedofilskie – ujęcie prawne i kryminologiczne*, «Prokuratura i Prawo» 2/2014, s. 47.

⁵⁵ W. WRÓBEL, A. ZOLL, *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2014, s. 44.

wprowadzenia przepisu do kodeksu karnego świadczy o szczególnym znaczeniu, jakie ustawodawca przykłada do ochrony małoletnich przed nadużyciami seksualnymi. Zwieńczenie artykułu stanowią propozycje modyfikacji przepisu zgodnie między innymi z postulatami doktryny.

THE PROMOTION OR COMMENDATION OF PAEDOPHILIC BEHAVIOUR

Summary

This article concerns the offence of the public promotion or commendation of paedophilic behaviour. It analyses the components of this offence, that is its matter of law, the circumstances of the offence, and the offender. The very idea of introducing a provision relating to this offence to the Polish Criminal Code shows the importance that the legislator attaches to the protection of minors against sexual abuse. The article concludes with proposals for the modification of the provision in accordance with the postulates presented in the doctrine on the issue.

Słowa kluczowe: pedofilia; propagowanie; publicznie; pochwalanie; sankcja karna.

Keywords: paedophilia; promotion; in public; commendation; penalisation.

Literatura

BERENT M., FILAR M., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. FILAR, Warszawa 2016.

BIELSKI M., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, II 1: Komentarz do art. 117-211a*, red. W. WRÓBEL, A. ZOLL, Warszawa 2017.

BOCHEŃSKI M., *Ile pedofilii w „pedofilach”? wybrane problemy wykorzystywania seksualnego małoletnich w Polsce: perspektywa kryminologiczna*, «Dziecko Krzywdzone: Teoria, Badania, Praktyka» 3/2015, s. 99-32.

BUDYN-KULIK M., BUDYN M., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, I: Komentarz do artykułów 117-221*, red. M. KRÓLIKOWSKI, R. ZAWŁOCKI, Warszawa 2019.

GARDOCKI L., *Ostatnie nowelizacje kodeksu karnego w świetle zasady określoności*

- przestępstwa, [w:] *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, red. P. KARDAS, T. SROKA, W. WRÓBEL, Warszawa 2012.
- GARDOCKI L., *Prawo karne*, Warszawa 2017.
- HYPŚ S., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. GRZEŚKOWIAK, K. WIAK, Warszawa 2019.
- KŁĄCZYŃSKA N., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. GIEZEK, Warszawa 2014.
- KONARSKA-WRZOSEK V., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. KONARSKA-WRZOSEK, Warszawa 2018.
- KRAJEWSKI R., *Przestępstwo publicznego propagowania lub pochwalania zachowań o charakterze pedofilskim*, «PS» 6/2011, s. 43-49.
- LANGOWSKA A., *Art. 191a, art. 200a, art. 200b Kodeksu karnego – analiza krytyczna i propozycje zmian*, «Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM» 4/2014, s. 147-161.
- MAREK A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010.
- MOZGAWA M., BUDYN-KULIK M., *Prawnokarne aspekty pedofilii. Analiza dogmatyczna i wyniki badań empirycznych*, «CzPKiNP» 2/2006, s. 43-78.
- MOZGAWA M., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. MOZGAWA, Warszawa 2019.
- PIÓRKOWSKA-FLIEGER J., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. T. BOJARSKI, Warszawa 2016.
- RATAJCZAK M., *Czynności pedofilskie – ujęcie prawne i kryminologiczne*, «Prokuratura i Prawo» 2/2014, s. 47-64.
- SIEMKOWICZ P., *Przestępstwa o charakterze pedofilskim i przeciwko wolności seksualnej popełniane przez Internet, w ujęciu polskiego kodeksu karnego*, «CPKiNP» 1/2011, s. 59-80.
- SZCZEPANIEC M., *Komputer jako narzędzie przestępstwa*, «Zeszyty Prawnicze» 12.2/2012, s. 167-180.
- WARYLEWSKI J., *Komentarz do art. 200b k.k.*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R. STEFAŃSKI, Warszawa 2019.
- WRÓBEL W., ZOLL A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2014.
- ZAWŁOCKI R., *Nowela listopadowa kodeksu karnego*, «MOP» 12/2010, «Legalis».